

**Міністерство освіти і науки України  
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний  
університет імені К. Д. Ушинського»  
Український державний університет імені Михайла Драгоманова  
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського  
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького  
Криворізький державний педагогічний університет  
Інститут педагогіки НАПН України**

**ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ  
КОНФЕРЕНЦІЇ**

**НАСТУПНІСТЬ У НАВЧАННІ  
МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМИ  
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ:  
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

**27 березня 2025 року**

**Одеса  
2025**

*Друкується згідно з рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»  
Протокол № 16 від 29 травня 2025 року*

### **Програмний комітет:**

|                          |                                                                                                        |
|--------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Акірі Іон</b>         | доктор фізико-математичних наук (м. Кишинів, Республіка Молдова)                                       |
| <b>Акуленко І. А.</b>    | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)                                               |
| <b>Бурда М. І.</b>       | доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України (м. Київ, Україна);                          |
| <b>Лодатко Є. О.</b>     | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна)                                               |
| <b>Лов'янова І. В.</b>   | доктор педагогічних наук, професор (м. Кривий Ріг, Україна)                                            |
| <b>Матяш О. І.</b>       | доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця, Україна)                                               |
| <b>Онопрієнко О. В.</b>  | доктор педагогічних наук, ст. науковий співробітник, член-кореспондент НАПН України (м. Київ, Україна) |
| <b>Романишин Р. Я.</b>   | доктор педагогічних наук, професор (м. Івано-Франківськ, Україна)                                      |
| <b>Скворцова С. О.</b>   | доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України (м. Одеса, Україна)                 |
| <b>Тарасенкова Н. А.</b> | доктор педагогічних наук, професор (м. Черкаси, Україна);                                              |
| <b>Чашечникова О. С.</b> | доктор педагогічних наук, професор (м. Суми, Україна);                                                 |
| <b>Швець В. О.</b>       | кандидат педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)                                                |
| <b>Школьний О. В.</b>    | доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)                                                  |

**Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи:** збірник тез доповідей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2025 р. / Міністерство освіти і науки України, ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» [та ін.]. Одеса, 2025. – 232 с.

До збірника увійшли результати наукових досліджень учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Наступність у навчанні математики в умовах реформи загальної середньої освіти: реалії та перспективи» за такими напрямками: наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять дошкільників та першокласників; наступність у формуванні предметної математичної компетентності в початковій та базовій середній освіті; наступність у навчанні математики в базовій середній та профільній середній освіті; проблеми реалізації наступності у навчанні математичних дисциплін здобувачів фахової передвищої та вищої освіти; підготовка вчителя до реалізації принципу наступності у навчанні математики між різними рівнями освіти.

Для викладачів закладів вищої освіти, науковців, вчителів і здобувачів вищої освіти.

*Матеріали подаються в авторській редакції*

|                                                                                                |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Семенець С. П.</i>                                                                          | 46 |
| <b>Математичні здібності як внутрішній прояв математичної компетентності здобувачів освіти</b> |    |

## СЕКЦІЯ 1. НАСТУПНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ У ФОРМУВАННІ МАТЕМАТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ І ПОНЯТЬ У ДОШКІЛЬНИКІВ ТА ПЕРШОКЛАСНИКІВ

|                                                                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <i>Бальоха А. С.</i>                                                                                                                                        | 49 |
| <b>Використання Блоків Дьсенша у процесі пізнання природного довкілля вихованцями старшої групи</b>                                                         |    |
| <i>Березовська Л. І.</i>                                                                                                                                    | 51 |
| <b>Забезпечення наступності в логіко-математичному розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку</b>                                               |    |
| <i>Верещак Є. О.</i>                                                                                                                                        | 54 |
| <b>Вплив наступності у формуванні математичних уявлень на розвиток самооцінки дошкільників і першокласників</b>                                             |    |
| <i>Гришина М. Ю.</i>                                                                                                                                        | 56 |
| <b>Вплив математичної підготовки дошкільників на мотивацію до навчання у початковій школі</b>                                                               |    |
| <i>Левченко К. П., Богдан Т. М.</i>                                                                                                                         | 59 |
| <b>Розвиток математичних компетентностей у майбутніх першокласників за допомогою інноваційних методів</b>                                                   |    |
| <i>Меліхова В. В.</i>                                                                                                                                       | 62 |
| <b>Система ранньої профілактики дискалькульї у дітей дошкільного віку: підготовка майбутніх першокласників до успішного опанування математичних навичок</b> |    |
| <i>Нікулочкіна О. В.</i>                                                                                                                                    | 65 |
| <b>До проблеми формування математичних уявлень і понять у дошкільників і першокласників</b>                                                                 |    |
| <i>Остапенко В. С., Запорожченко Т. П.</i>                                                                                                                  | 68 |
| <b>Наступність та перспективність у формуванні математичних уявлень і понять у першокласників</b>                                                           |    |
| <i>Покрова С. В.</i>                                                                                                                                        | 71 |
| <b>Використання ігрових методів для формування математичних уявлень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку</b>                                     |    |

**Summary. Alona Balokha. The use of Dienes blocks in the process of learning about the natural environment by pupils of the senior group.** *The use of Deneš blocks in the educational process of preschool educational institutions allows for the effective development of analytical thinking, attentiveness, the ability to group, classify and analyze objects of nature in preschoolers. An integrated approach to the formation of logical-mathematical and natural-ecological competencies of pupils is revealed through examples of tasks that are advisable to use when teaching children.*

**Key words:** preschool educational institution, pupils, senior group, natural environment, Dienes blocks

**Л. І. Березовська**

докторка педагогічних наук, професорка,

Університет Ушинського

м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0002-3032-7261>

e-mail: Berezovska@pdpu.edu.ua

## **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ В ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОМУ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ТА МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ**

**Постановка проблеми.** У сучасній педагогічній теорії та практиці одним із ключових аспектів є впровадження принципу наступності в освітньому процесі дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Ефективне забезпечення наступності можливе лише за умови послідовної реалізації розвитку дитини, що охоплює обидва етапи її навчання. Це передбачає узгодженість змісту, методів та форм освітньої діяльності, гармонійне поєднання ігрових та навчальних методик, а також поступове ускладнення завдань відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою досліджували Л. Артемова, А. Богуш, Л. Калмикова, К. Крутій, Н. Лисенко, О. Проскура, О. Савченко та ін. Наступність у вивченні математики розглядали Н. Баглаєва, О. Брежнева, Л. Зайцева, О. Онопрієнко, С. Скворцова, Т. Степанова та ін. Учені наголошують на необхідності пошуку нових підходів до формування логіко-математичної компетентності дітей, подолання розбіжностей між освітніми запитами початкової школи та можливостями закладів дошкільної освіти.

**Мета статті** – визначення основних напрямів реалізації наступності у логіко-математичному розвитку дітей старшого дошкільного віку та їхньої підготовки до навчання у початковій школі.

**Виклад основного матеріалу.** У процесі наукового аналізу проблеми з'ясуємо, насамперед, сутність поняття «наступність». У педагогічній науці поняття «наступність» трактується як загально-дидактичний принцип,

загально-педагогічна закономірність, необхідна умова підвищення ефективності освітнього процесу, що забезпечує безперервність освіти.

Забезпечення наступності досягається шляхом розроблення освітніх програм, підручників, а також дотриманням принципу поступового переходу від простого до складного в освітньому процесі [2, с. 22].

О. Савченко трактує поняття «наступність у навчанні» як дидактичний принцип, що забезпечує узгодженість та взаємозв'язок цілей, змісту, а також організаційно-методичного супроводу освітніх етапів, які поєднують дошкільну та початкову освіту [3, с. 360].

Отже, забезпечення наступності в закладі дошкільної освіти має бути спрямоване не лише на підготовку дитини до навчання у школі, а й на всебічний розвиток дитини, формування логічного мислення, розвиток мовлення. Важливо, щоб дитина навчилася встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, аргументовано міркувати, пояснювати отримані результати, порівнювати їх, висувати припущення, перевіряти їхню правильність, спостерігати, узагальнювати та робити висновки.

Наступність між дошкільною та початковою освітою має свою специфіку, оскільки педагог має враховувати двосторонній характер цього процесу. З одного боку, необхідно зберігати самоцінність дошкільного віку, спираючись на його основний вид діяльності – гру, а з іншого – поступово створювати умови для освітньої діяльності, стимулювати інтелектуальний розвиток дітей на основі їхньої природної допитливості, зацікавленості, дослідницької та творчої активності.

Сучасні вимоги до навчання у школі передбачають високий рівень працездатності дитини та сформованість складних розумових операцій. Підготовка до навчання в школі означає створення необхідних передумов для успішного засвоєння освітньої програми. Одним із важливих показників готовності дітей до вивчення математики в початковій школі є наявність базових математичних знань та вмінь, необхідних для виконання програмових завдань [1, с. 196].

При оцінюванні математичної готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання в школі слід враховувати такі критерії: здатність класифікувати та групувати предмети за певними ознаками (розпізнавати геометричні фігури у довколишньому світі, визначати форму предметів та їхніх частин); розуміння основних характеристик геометричних фігур; уміння лічити до десяти в прямому та зворотному порядку, починаючи з будь-якого числа; усвідомлення взаємозв'язку між числами, зокрема розуміння, що кожне наступне число на одиницю більше за попереднє, а попереднє – на одиницю менше від наступного; здатність охарактеризувати число, визначивши його місце серед інших чисел натурального ряду; уміння розв'язувати елементарні арифметичні задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць; застосування математичних знань у різних життєвих ситуаціях та ігровій діяльності.

Готовність дитини до вивчення математики в початковій школі оцінюється за рівнем засвоєння математичних знань (змістовий аспект), а також за сформованістю необхідних умінь і навичок, зокрема обчислювальних, вимірювальних і графічних. Особливий акцент робиться на формуванні логічного мислення, просторових уявлень, концентрації уваги, пам'яті та розвитку творчих здібностей [1, с. 197]. У процесі роботи з дітьми дошкільного віку доцільно використовувати завдання, які сприяють активізації їхньої розумової діяльності, заохочують до аналізу, порівняння, розвитку аналітичного та критичного мислення, а також мотивують до пошуку різноманітних стратегій розв'язання поставлених завдань.

**Висновок.** Забезпечення наступності у логіко-математичному розвитку дітей старшого дошкільного віку є необхідною умовою їхньої успішної адаптації до навчання у початковій школі. Узгодженість змісту, методів, форм і засобів навчання на етапі «заклад дошкільної освіти – початкова школа» сприяє формуванню у дітей необхідних математичних уявлень, розвитку логічного мислення, аналітичних здібностей та навичок розв'язання проблемних ситуацій.

#### Список використаних джерел

1. Березовська Л. Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку : навчальний посібник. Івано-Франківськ : НАІР, 2022. 252 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студентів педагогічних факультетів. Київ : Генеза, 2002. 368 с.

**Анотація.** Березовська Людмила Іванівна. Забезпечення наступності в логіко-математичному розвитку дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. У статті розглядається проблема забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою, зокрема у контексті логіко-математичного розвитку дітей. Акцентовано на важливості підготовки дітей до навчання в школі через розвиток базових математичних знань і вмінь, необхідних для виконання програмових завдань.

**Ключові слова:** наступність, дошкільна освіта, початкова освіта, математична готовність, логічне мислення.

**Summary.** Berezovska Liudmyla. Ensuring continuity in the logical-mathematical development of preschool and early school-aged children. The article discusses the issue of ensuring continuity between preschool and primary education, particularly in the context of the logical-mathematical development of children. It emphasizes the importance of preparing children for school through the development of basic mathematical knowledge and skills necessary for completing curriculum tasks.

**Key words:** continuity, preschool education, primary education, mathematical readiness, logical thinking.

**Збірник тез доповідей**

**Наступність у навчанні математики в умовах  
реформи загальної середньої освіти:  
реалії та перспективи**

Сайт бібліотеки Університету Ушинського:

<https://library.pdpu.edu.ua>